

წოდებით საპრობო გლობალიზაციის შესახებ

ქეთევან კინმარიშვილი

ეკონომიკის დოქტორი

მასშტაბის საშუალებით ხშირად ვისმენთ ასეთ ტერმინებს: გაერო, ნატო, ევროკავშირი და სხვა. მაგრამ რეალურად ვიცით რას გულისხმობენ ისინი? ამ ტერმინებს ერთი საერთო საწყისი აქვთ — გლობალიზაცია, რომლის მიზანია ახალი მსოფლიო წესრიგის დამყარება, ანუ ყველა ქვეყნის დამორჩილება ერთი მსოფლიო მთავრობისათვის, მართლმადიდებლური ეკლესია ყოველთვის აფიქსირებდა, რომ გლობალიზაცია დიდ საფრთხეს შეიცავს კაცობრიობისათვის.

გლობალიზაცია გულისხმობს ინტეგრაციას და დემოკრატიზაციას მსოფლიო კულტურისა, ეკონომიკისა და ინფრასტრუქტურისა, რაც მიიღწევა საერთაშორისო ინვესტირებით, საინფორმაციო ტექნოლოგიებისა და კავშირის სწრაფი განვითარების გზით. იგი გულისხმობს ზემოქმედებას ადგილობრივ, რეგიონულ და ეროვნულ ეკონომიკაზე.

მსოფლიო მთავრობა არის კონცეფცია ცენტრალიზებული ერთიანი პოლიტიკური ორგანიზაციისა, და საერთო კანონმდებლობისა, რომელმაც უნდა დაამყაროს საერთაშორისო წესრიგი და უზრუნველყოს მშვიდობა. მსოფლიო ხელისუფლების შესახებ იდეას, ჯერ კიდევ მე-14 საუკუნეში აყალიბებდა იტალიელი ავტორი დანტე ალგიერი. მე-17 საუკუნეში მოღვაწე ინგლისელი ფილოსოფოსი ტომას ჰობსი ამტკიცებდა, რომ ხალხი უნდა ემორჩილებოდეს ერთიან კანონთა კრებულს და ერთიან უმაღლეს ხელისუფლებას, რათა ერთად მშვიდობიანად თანაცხოვრობდნენ.

გლობალიზაციის მოსამზადებელი ეტაპი იყო მეფის ხელისუფლების დამხობა და სახალხო მმართველობის დამყარება. ამას სათავე დაუდო საფრანგეთის რევოლუციამ (1789-1799 წწ), რომელსაც ჯაჭვური რეაქცია ჰქონდა ევროპისათვის და მოკლე ხანში ამ ქვეყნებშიც ჩამოაგდეს მეფეები ტახტიდან. ბოლო ეტაპი რევოლუციებისა კი 1917 წელია, როცა რუსეთის მართლმადიდებლური იმპერია ჩაანაცვლა კომუნისტურმა რეჟიმმა.

ქლი მსოფლიო ომის შემდეგ, 1918 წ. აშშ-ს პრეზიდენტი ვუდრო ვილსონი გამოდის იდეით ერთა ლიგის (ანუ ნაციათა გაერთიანება)

მსოფლიო ეკონომიკა

შექმნის შესახებ, რომელიც შემდეგი პრინციპების ერთგული იქნებოდა: კოლექტიური უსაფრთხოება, თავდაუსხმელობა და იარაღის შემცირება.

ნატო დაარსდა 1949 წ. 4 აპრილს. მისი შექმნის ძირითადი მიზანი იყო თავდაცვა სსრკ-ის აგრესიისაგან, მაგრამ ალიანსმა განაგრძო არსებობა კომუნისტური წყობის დაშლის შედეგად. ზოგიერთი დასავლეთელი ექსპერტის აზრით, ნატო ახალ ეპოქაში უნდა ყოფილიყო „უსაფრთხოების ქოლგა“ აღმოსავლეთ ევროპასა და პოსტსაბჭოთა სივრცეში გაჩაღებული ნაციონალური მღელვარების წინააღმდეგ.

მეოცე საუკუნის მეორე ნახევარში შემდეგმა ტექნოლოგიებმა შეუწყო ხელი გლობალიზაციის განვითარებას:

1) ინტერნეტი; 2) ტელევიზია; 3) თანამგზავრული კავშირები; 4) უნაღდო ანგარიშსწორება.

თანამგზავრული კავშირების საშუალებით შესაძლებელია 24 სთ-ის განმავლობაში ობიექტის მდებარეობის, სიჩქარის და დროის შესახებ ზუსტი ინფორმაციის მიღება, ნებისმიერ ამინდში.

უნაღდო ანგარიშსწორებისას კლიენტი ხსნის ბანკში ანაბარს. მას ეძლევა პლასტიკური ბარათი, რომელსაც აქვს მაგნიტური ზოლი და მასში ჩადებულია მფლობელის ფინანსური ინფორმაცია. და მერე რა... ზოგიერთები იტყვიან – რა არის ცუდი მსოფლიო ხელისუფლებაში, თუ იგი მიმართულია საყოველთაო მშვიდობისა და ეკონომიკური აყვავებისაკენ?!

მსოფლიო ხელისუფლების კრიტიკოსები აღნიშნავენ, რომ თავისი ფუნქციების შესასრულებლად მსოფლიო ხელისუფლებას დასჭირდება უზარმაზარი ადმინისტრაციული და იძულებითი ძალაუფლება. ასეთი ხელისუფლება აუცილებლად გაანადგურებდა ქვეყნის დამოუკიდებლობასა და პიროვნების თავისუფლებას.

იმისათვის, რომ განვიხილოთ გლობალიზაცია, უნდა გამოვყოთ მისი ძირითადი ასპექტები. ტრადიციულად საუბრობენ ეკონომიკურ, პოლიტიკურ, სოციალურ და კულტურულ გლობალიზაციაზე. თითოეული მათგანი წარმოადგენს ერთი მოვლენის განსხვავებულ განმტოვებას. შეგვიძლია ვთქვათ, რომ მათი ძირები საერთოა. კაპიტალური ეკონომიკური სისტემა კვლავ ფუნქციონირებს, თუმცა განსხვავებით 20-30 წლის წინანდელი მდგომარეობიდან, ახლა უკვე მთელი მსოფლიო კაპიტალისტურია, შეიცვალა ტექნოლოგიები, უფრო მეტიც, მოხდა ნამდვილი ციფრული რევოლუცია, ტრანსნაციონალური ორგა-

ნიზაციების მოქმედებაც მჭიდროდაა დაკავშირებული გლობალიზაციის პოლიტიკურ, სოციალურ და კულტურულ ასპექტებთან.

გლობალიზაციის უარყოფითი გავლენების შესასუსტებლად უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება განათლებას და, განსაკუთრებით, უმაღლეს სასწავლებლებს. კასტელსი საუბრობს ორპირიან მახვილზე. ერთი მხრივ გლობალიზაცია ხელს უწყობს ქვეყნებს, გადალახონ ეკონომიკური ჩამორჩენილობა და მოახდინონ პროდუქციის მოდერნიზაცია (ამის მაგ.: ჰონგ-კონგი, ტაივანი, სინგაპური, მალაიზია და სამხრეთ კორეა); მეორე მხრივ კი, ის ეკონომიკური სისტემები, რომლებთანაც ვერ გაიარეს ადაპტაცია, ხდებიან კიდევ უფრო ჩამორჩენილები.

გლობალიზაციის ეკონომიკური, პოლიტიკური, კულტურული და სოციალური კონტექსტები აუცილებლად უნდა აისახებოდეს თანამედროვე უნივერსიტეტის მოდელზე. რა თქმა უნდა, ამ ყველაფერს აქვს სხვა აუცილებელი განზომილებებიც, მაგრამ ცოდნის მენეჯმენტი რჩება ყველაზე უფრო მნიშვნელოვან ასპექტად.